

Rapportage

behorende bij het project

QuickScan Wet Natuurbescherming en nader onderzoek huismus sloop Botkeskoalle, Damwoude

April 2021

Verantwoording

Titel	QuickScan Wet Natuurbescherming en nader onderzoek huismus sloop Botkeskoalle, Damwoude
Datum uitgave	13 april 2021
Aantal pagina's incl. bijlagen:	28
Opdrachtgever	Gemeente Dantumadiel T.a.v. de heer M. Feenstra Postbus 22 9104 ZG Damwâld
Foto omslag	De ingang van de school, vanaf het schoolplein gezien. Copyright: Merel Zweemer
Eindverantwoordelijke	M. Zweemer
Auteur	Ing. M. (Merel) Zweemer
Rapportnummer	2020-008
Status	Eindrapportage
Paraaf	

Colofon

Ecobureau Merula
Humaldastate 13
8926 RD Leeuwarden
06 13387618
www.ecobureau-merula.nl
KvK: 57918961

Gelieve als volgt te citeren:

Zweemer, M., *QuickScan Wet Natuurbescherming en nader onderzoek huismus sloop Botkeskoalle, Damwoude*, rapportnummer 2021-008, Leeuwarden, april 2021

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Kader ecologisch onderzoek.....	4
1.2 Methode van onderzoek	4
1.2.1 QuickScan	4
1.2.2 Nader onderzoek Huismus	4
1.3 Beschrijving onderzoeksgebied	5
1.4 Disclaimer	8
2. Wet- en regelgeving	10
2.1 Soortenbescherming	10
2.1.1 Vogels	10
2.1.2 Overige soorten	11
2.2 Gebiedsbescherming	11
2.2.1 Natuurnetwerk Nederland (NNN)	11
2.2.2 Ganzenfoerageergebieden	12
2.2.3 Weidevogelkerngebieden	12
2.3 Boswet	13
2.4 Zorgplicht.....	13
3. Gebiedsbescherming.....	14
3.1 Natura-2000	14
3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)	14
3.3 Ganzenfoerageergebieden	15
3.4 Weidevogelkerngebieden	15
3.5 Boswet	16
3.6 Conclusie	16
4. Resultaten.....	17

4.1 Vogels	17
4.2 Vleermuizen.....	17
4.3 Overige zoogdieren	18
4.4 Vissen, amfibieën en reptielen.....	19
4.5 Overige beschermde soorten.....	19
5. Conclusie en advies	20
5.1 Conclusie	20
5.2 Advies	21
6. Nader onderzoek Huismus	22
6.1 Achtergrond.....	22
6.2 Waarnemingen	22
6.2 Functies	24
6.3 Conclusie en aanbevelingen.....	25

Bijlage I; Bronvermelding

Bijlage II; Lijst van jaarrond beschermde nesten (vogels) en vrijgestelde soorten Fryslân

1. Inleiding

Gemeente Dantumadiel heeft aan Ecobureau Merula opdracht verleend om een QuickScan Wet Natuurbescherming en nader onderzoek Huismus te doen naar de te slopen Botkeskoalle te Damwoude. Ruimtelijke ontwikkelingen dienen getoetst te worden aan de vigerende wetgeving.

1.1 Kader ecologisch onderzoek

Aanleiding tot het onderzoek vormt de geplande sloop van de voormalige school en kinderopvang.

De doelstelling is vast te stellen of er beschermde soorten vallende onder de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en de Nationaal beschermde soorten op de onderzoekslocatie aanwezig zijn of waarvan het voorkomen niet uitgesloten kan worden. Bij de uitvoering van werkzaamheden dient rekening hiermee te worden gehouden.

Indien van beschermde soorten de aanwezigheid niet kan worden uitgesloten middels de QuickScan, net als het potentieel negatief effect erop, zal aanvullend onderzoek nodig zijn. Mocht er uit dit nader onderzoek blijken dat beschermde soorten hinder ondervinden van de werkzaamheden, dan kan er overgegaan worden op het aanvragen van een ontheffing bij bevoegd gezag (Provincie Fryslân) met bijbehorende compensatie en mitigatie.

1.2 Methode van onderzoek

1.2.1 QuickScan

Dit ecologisch onderzoek komt tot stand door literatuuronderzoek, waarbij onder andere gebruik gemaakt is van kennisdocumenten voor ecologische informatie en verspreidingsatlassen. Verspreidingsatlas.nl is bijvoorbeeld een naslagwerk met verspreidingskaarten die worden gemaakt met gevalideerde gegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Daarnaast zijn ook de websites van Particulieren Gegevensbeherende Organisaties (Sovon, Zoogdiervereniging en Ravon) geraadpleegd. Deze bronnen tonen verspreiding van soorten per atlashok (vijf bij vijf kilometer). Deze ongedetailleerde kaarten maakt deze gegevens slechts indicatief.

Om advies op maat te kunnen geven, dient een ecooloog ter plaatse in te schatten in hoeverre beschermde soorten die bekend zijn uit de omgeving, ook daadwerkelijk in het onderzoeksgebied kunnen voorkomen. Daarom heeft een veldbezoek plaatsgevonden op 24 april 2020. Hierbij is het te slopen gebouw en het schoolterrein geïnspecteerd op aanwezigheid van, en geschiktheid voor, beschermde flora en fauna. Er is gelet op sporen (uitwerpselen), en de aanwezigheid van spleten, open stootvoegen, ontbrekend voegwerk en overige mankementen waardoor de objecten potentieel toegankelijk zijn voor beschermde fauna.

1.2.2 Nader onderzoek Huismus

Ten tijde van het veldbezoek voor de QuickScan werd duidelijk dat de Botkeskoalle potentieel geschikt is voor Huismus. Ook was er redelijk veel activiteit van Huismus in de omgeving. Nesten van Huismussen zijn jaarrond beschermd. In overleg met de opdrachtgever is daarom ook nader

onderzoek naar de Huismus opgestart. Het eerste veldbezoek betrof daardoor zowel een veldverkenning als eerste ronde Huismusonderzoek. Op 7 mei 2020 volgde nog een bezoek voor de tweede ronde Huismusonderzoek. De weersomstandigheden tijdens beide veldbezoeken zijn weergegeven in tabel 1.

Tabel 1: Weersomstandigheden veldbezoek Botkeskoalle, Damwoude.

Datum	Duur	Type bezoek	Wind	Bewolking	Temperatuur
24-04-2020	10:00-11:00	QuickScan + HM 1	N 3	Zonnig	15 °C
07-05-2020	15:00-15.30	HM 2	N 2	Zonnig	14 °C

De QuickScan is slechts een momentopname. Dit rapport is een weergave van de bevindingen tijdens deze scan en somt vervolgstappen en adviezen op alvorens over te gaan tot de ruimtelijke ingreep. Het rapport kan echter geen volledig onderzoek behelzen, doordat er onvoldoende gegevens over potentiële beschermde soorten en de populatie ervan in het plangebied verkregen kan worden middels één bezoek.

Dit geldt niet voor het Huismusonderzoek, wat wel volledig is uitgevoerd conform het Kennisdocument Huismus van BIJ12 en waarvan de bevindingen en conclusie apart in hoofdstuk 6 worden besproken.

1.3 Beschrijving onderzoeksgebied

Damwoude is een dorp dat ongeveer tweeëneenhalve kilometer ten zuiden van de stad Dokkum ligt. Damwoude ligt centraal binnen het Nationaal Landschap de Noardlike Fryske Wâlden, wat bekend staat om het coulissenlandschap. Op een afstand van 2,8 kilometer naar het zuidoosten loopt het doorgaande vaarwater van de Petsleat. Drie kilometer ten zuiden van de onderzoekslocatie ligt de Houtwiël, dat onderdeel is van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en rechtstreeks in verbinding staat met Natura-2000 gebied de Grutte Wielen. Op een afstand van 1,4 kilometer naar het oosten ligt de Centrale As (N356).

De Botkeskoalle is centraal gelegen in het dorp en omringd door bebouwing. Omliggende huizen zijn van verschillende leeftijden, variërend tussen bouwjaar 1950 tot 1993. De woningen bestaan uit drie woonlagen en hebben een schuinpannendak. Met zowel bomen in het straatbeeld als in particuliere tuinen is Damwoude een vrij groen dorp.

Het onderzochte pand is gebouwd in 1974. Op het terrein noch in de buurt daarvan is water aanwezig. Het pand bestaat uit één laag en heeft een schuin pannendak. Het pand beschikt over een spouw. Het was niet mogelijk om te zien of er vogelafweer onder de dakpannen aanwezig was.

Figuren 1-6 tonen foto's van het plangebied. Zie figuur 7 voor de ligging van het plangebied in een schematische en een satellietkaart.

Figuur 1: Voorzijde schoolgebouw gezien vanaf de Ds. Germswei.

Figuur 2: Zijgevel schoolgebouw gezien vanaf de Nijewei.

Figuur 3: Schoolgebouw gezien vanaf schoolplein in noordelijke richting kijkend.

Figuur 4: Schoolgebouw gezien vanaf schoolplein in noordoostelijke richting kijkend.

Figuur 5: Schoolgebouw gezien vanaf schoolplein in westelijke richting kijkend.

Figuur 6: Schoolplein en omliggende bebouwing in zuidelijke richting kijkend.

Figuur 7: Een schematische weergave van het museum (geheel boven) en de ligging ten opzichte van de omgeving (boven). Beide kaarten zijn noordwaarts georiënteerd. (Bron kaart: ArcGIS Online)

1.4 Disclaimer

Ecobureau Merula is kandidaat-lid bij Netwerk Groene Bureaus (NGB) en heeft de intentie om volledig lid te worden. Om dit doel te bereiken, houdt Ecobureau Merula zich aan de gedragscodes

van NGB. Daarnaast wordt onderzoek uitgevoerd volgens geldende standaarden zoals soortprotocollen en kennisdocumenten. Rapportages worden opgesteld met behulp van de definitielijst (2020) van NGB.

Ecobureau Merula adviseert slechts over de situatie zoals beschreven in relatie tot wetgeving en aanwezigheid beschermde soorten. Het betreffen de resultaten van onafhankelijk onderzoek welke zo nauwkeurig mogelijk is uitgevoerd. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Wet- en regelgeving

Voorafgaand aan het uitvoeren van werkzaamheden is in veel gevallen toetsing aan de Nederlandse wetgeving voor natuur verplicht. Dit is de Wet Natuurbescherming, waarin de voormalige Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet gebundeld zijn. Indien geplande werkzaamheden leiden tot (ongewenste) effecten op beschermde soorten is aanvraag van een ontheffing noodzakelijk. Hierbij is in een aantal gevallen nog steeds het Rijk bevoegd gezag, maar veel taken vallen onder het bevoegd gezag van de Provincies. Ook gemeenten hebben meer verantwoordelijkheden gekregen, zoals in het verlenen van omgevingsvergunningen aan initiatiefnemers.

2.1 Soortenbescherming

Voor de Wet natuurbescherming zijn activiteiten die een schadelijk effect op beschermde soorten hebben, in principe verboden. Van dit verbod kan worden afgeweken met een ontheffing of een vrijstelling.

Binnen de Wet natuurbescherming wordt bij ruimtelijke ingrepen onderscheid gemaakt tussen vogels, Europees beschermde soorten en nationaal beschermde soorten. Alle vogels zijn beschermd onder de Vogelrichtlijn. Europees beschermde soorten vallen onder de Habitat Richtlijn bijlage IV onderdeel a, bijlage 2 verdrag van Bern en bijlage 1 verdrag van Bonn. Daarnaast zijn er nog een aantal soorten op nationaal niveau beschermd in Nederland.

2.1.1 Vogels

Ten aanzien van vogels is in artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het volgende opgenomen:

- Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te rapen en deze onder zich te hebben.
- Het is verboden vogels als bedoeld als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn opzettelijk te storen. Verstoren mag wel indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Dit houdt in dat de nesten van alle inheemse soorten tijdens het broedseizoen zijn beschermd. Voor het verstoren van broedende vogels is een ontheffing nodig. Net als onder de voormalige Flora- en faunawet, zijn de nesten van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het gaat om de volgende soorten: Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespendif en Zwarte wouw.

2.1.2 Overige soorten

Onder overige soorten vallen Europees beschermde soorten en Nationaal Beschermde soorten. Het is verboden om deze:

- opzettelijk te doden of te vangen;
- opzettelijk te verstoren;
- eieren opzettelijk te vernielen of te rapen;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen;
- planten opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, ontwortelen of te vernielen.

Provincies beslissen zelf voor welke soorten van de Nationaal beschermde lijst een vrijstelling geldt. De lijst van de provincie Friesland met nationaal beschermde soorten waarvoor een ontheffing nodig blijft bij ruimtelijke ingrepen is opgenomen in bijlage 1 van dit rapport.

2.2 Gebiedsbescherming

Gebieden beschermd onder de Europese vogel- en Habitatrichtlijn zijn ook wel bekend als Natura-2000 gebieden. In het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied zijn zowel de te beschermen waarden van het Vogelrichtlijn- als het Habitatrichtlijngebied opgenomen. Deze kwalificerende habitattypen en soorten zijn in het aanwijzingsbesluit opgenomen als zogenaamde instandhoudingsdoelen. Elk gebied is specifiek voor een of meer van deze instandhoudingsdoelen aangewezen. Met deze nationale deelverplichtingen wordt bijgedragen aan de Europese verplichting die het voortbestaan van deze natuurwaarden tracht zeker te stellen.

Indien er sprake is van ‘verslechtering of significante verstoring’ of ‘significante gevolgen’ op een Natura 2000-gebied is een vergunning nodig. Deze wordt aangevraagd bij de Provincie waar de ingreep plaatsvindt. De effecten op de beschermde waarden kunnen zowel direct als indirect (externe werking) zijn. ‘Extern’ betekent zowel dat instandhoudingsdoelen beschermd moeten zijn tegen invloed van buiten het gebied als dat soorten die een levensfunctie buiten het gebied hebben, daar ook volledige bescherming genieten.

Bij het bepalen of de ontwikkeling negatieve gevolgen kan hebben, moet ook rekening gehouden worden met de overige ontwikkelingen in de omgeving van het beschermde gebied. Door een combinatie (cumulatie) van activiteiten kunnen namelijk ook negatieve effecten optreden. Hierbij wordt als richtlijn gehanteerd dat alleen plannen en projecten, waarover een definitief besluit is genomen, bij deze beoordeling worden betrokken.

Tot mei 2019 was het gebruikelijk om activiteiten in de natuur die stikstof uitstoten te toetsen aan de PAS (Programma Aanpak Stikstof). Inmiddels heeft de Raad van State de PAS ongeldig verklaard. De overheid werkt aan een nieuwe aanpak stikstof.

2.2.1 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het Natuurnetwerk Nederland is de naam van de ecologische hoofdstructuur van Nederland. Het omvat een netwerk van bestaande en toekomstige natuurgebieden in Nederland, die de basis vormen voor het nationale natuurbeleid. De begrenzing en bescherming van het provinciale NNN is

uitgewerkt in Streekplan Fryslân (2007) en de Verordening Romte Fryslân (2014). Hierin is het beleid vastgesteld voor zowel natuur binnen het NNN als natuur buiten het NNN.

Natuur binnen het NNN

Activiteiten die plaatsvinden binnen NNN gebieden, mogen niet leiden tot:

- Een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden;
- Een significante vermindering van de oppervlakte van die gronden;
- Een significante aantasting van de samenhang tussen gebieden die deel uitmaken van de ecologische hoofdstructuur.

Indien een activiteit leidt tot aantasting van het NNN, zijn ontwikkelingen alleen toegestaan als wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- Er sprake is van een groot openbaar belang;
- Er zijn geen reële alternatieven voor de beoogde ontwikkeling;
- Schade wordt zo veel mogelijk beperkt door mitigerende maatregelen als redelijkerwijs mogelijk is, en resterende schade wordt gecompenseerd door het treffen van zodanige maatregelen dat geen netto verlies optreedt van wezenlijke kenmerken en waarden in termen van areaal, kwaliteit en samenhang van de ecologische hoofdstructuur.

Natuur buiten het NNN

Gebieden aangewezen als natuur buiten de NNN moeten worden voorzien van een passende bestemming met gebruiksregels gericht op behoud, herstel of ontwikkeling van natuurwaarden.

2.2.2 Ganzenfoerageergebieden

Ganzenfoerageergebieden zijn landbouwpercelen waar ganzen vrij mogen neerstrijken om te rusten en eten. Er zijn algemene en soortspecifieke foerageergebieden. In de algemene gebieden worden de ganzen van 1 november tot en met 31 maart opgevangen. In de soort specifieke gebieden loopt dit van 1 november tot en met 30 april of soms tot 31 mei.

Op of nabij percelen die zijn aangewezen als ganzenfoerageergebieden mogen geen werkzaamheden of effecten plaatsvinden die de functie van het ganzenfoeragegebied aantasten.

2.2.3 Weidevogelkerngebieden

Weidevogelkerngebieden zijn gebieden die kansrijk worden geacht voor weidevogels. In samenwerking tussen Provincie Fryslân, agrariërs en agrarische collectieven wordt een gebiedsplan opgesteld waarin criteria zijn opgenomen aangaande rust en openheid, waterhuishouding, kruidenrijkdom en bemesting.

Op of nabij weidevogelkerngebieden mogen geen werkzaamheden of effect plaatsvinden die de functie van het weidevogelkerngebied aantasten.

2.3 Boswet

Houtopstanden vallen eveneens onder de Wet natuurbescherming. Bij het kappen van een bosareaal van meer dan tien are (1000 m²) of bomenlaan bestaande uit minimaal twintig bomen buiten de bebouwde kom geldt een meld- en herplantplicht. Dit herplanten dient binnen drie jaar na het kappen hiervan te gebeuren. Gemeenten hanteren soms voor 'buiten de bebouwde kom' een andere begrenzing dan voor de Weg- en verkeerswet. Bij twijfel hierover kan contact opgenomen worden met de betreffende gemeente. Niet alle boomsoorten vallen onder deze wetgeving. Populieren, wilgen of elzen die bedoeld zijn voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd, indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd.

2.4 Zorgplicht

In artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming is de zorgplicht opgenomen. Deze geldt voor zowel soorten als gebieden en voor iedereen in Nederland. De zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Artikel 1.11 verwoordt dit als volgt:

De zorg houdt in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt (...);

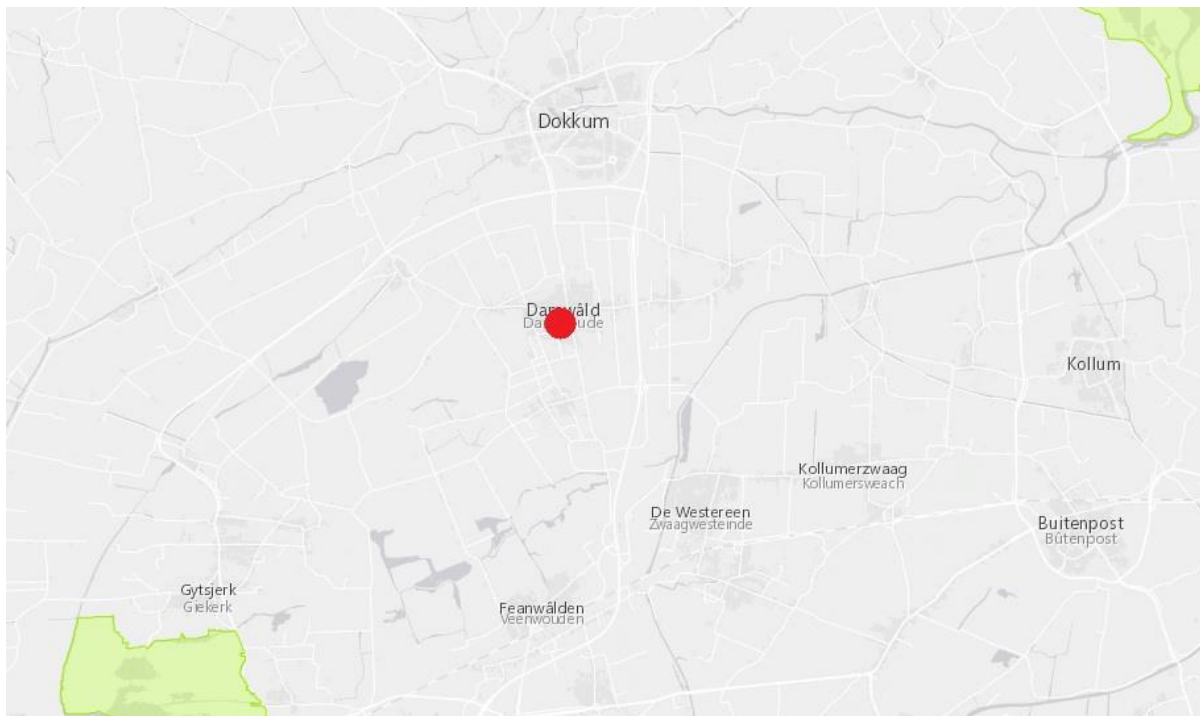
- a) dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
- b) indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- c) voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt.

Deze zorg geldt voor alle individuen van in Nederland voorkomende soorten planten en dieren, ongeacht of deze soort beschermd is en ongeacht of ontheffing of vrijstelling is verleend.

3. Gebiedsbescherming

3.1 Natura-2000

Er ligt geen Natura-2000 gebied binnen een afstand van drie kilometer van de onderzoekslocatie. Het dichtstbijzijnde Natura-2000 gebied is de Grutte Wielen op 8,6 kilometer naar het zuidwesten. Het Natura-2000 gebied Lauwersmeer ligt op 11,4 kilometer afstand. Vanwege de grote afstand tot beide Natura-2000 gebieden en de betrekkelijk kleine ingreep die binnen de bebouwde kom plaatsvindt, wordt geen effect verwacht op de instandhoudingsdoelstellingen van beide gebieden. Daarom wordt er geen nadere analyse van effecten besproken. Zie ook figuur 8.

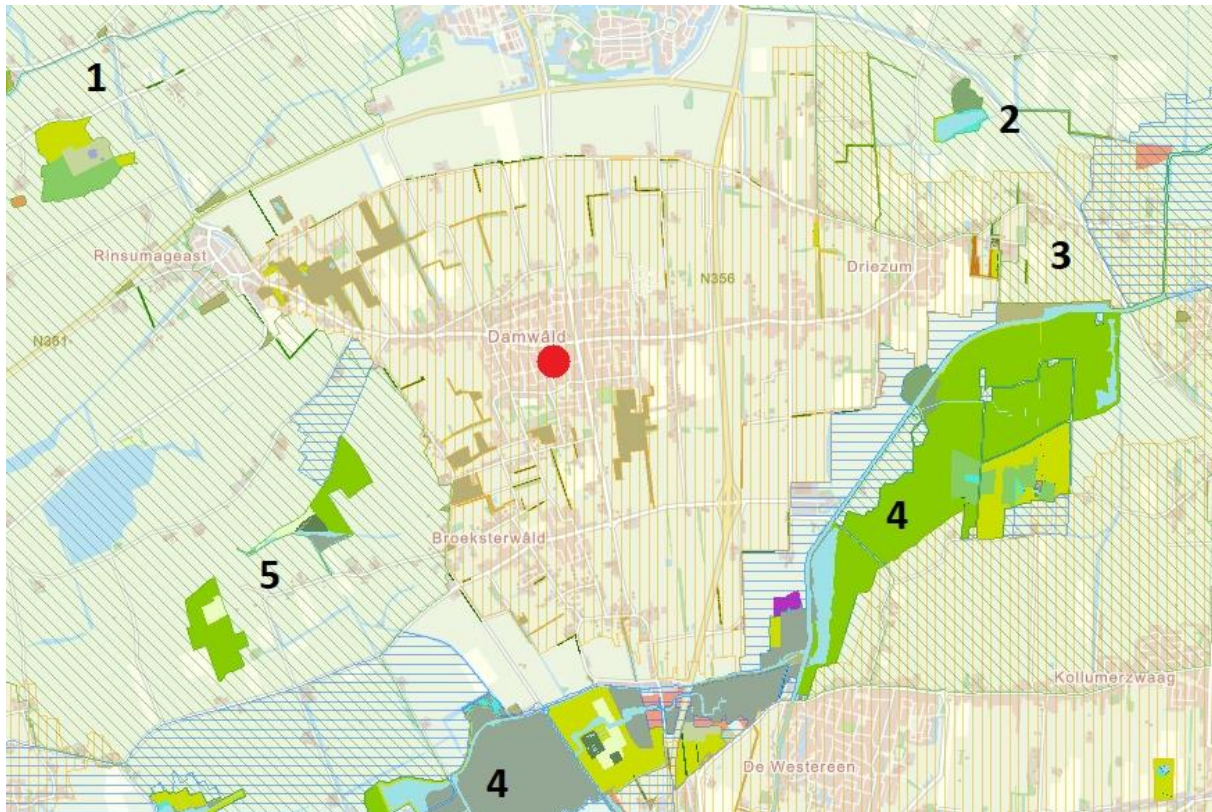
Figuur 8: Natura-2000 gebied de Grutte Wielen ligt ten zuidwesten van het plangebied en Natura-2000 gebied het Lauwersmeer ligt ten noordoosten van het plangebied. (Bron kaart: Ministerie van LNV, Natura2000.nl)

3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Op de kaart in figuur 9 is te zien dat het plangebied zelf niet binnen de NNN valt, maar er rondom de onderzoekslocatie wel enkele natuurgebieden liggen. Het betreffen de volgende gebieden:

1. Klaarkampermeer met als beheertypen kruiden- en faunarijk grasland, vochtig hooiland, zilt- en overstromingsgrasland, brak water, eendenkooi.
2. Driezumer Mar met als beheertypen hoog- en laagveenbos, gemaaid rietland, kruiden- en faunarijk grasland, zoete plas.
3. Fogelsanghstate met als beheertypen park- of stinzenbos, dennen-, eiken-, en beukenbos, kruiden- en faunarijk grasland, poel en klein historisch water.

4. Een aaneengesloten moerasgebied bestaande uit (van noord naar zuid) de Zwagermieden, Falomsterleijen, Houtwiel, Oer de Wiel, Sippenfennen, Ottema Wiersmareservaat en Bouwepet. Hierin aanwezig beheertypen zijn: ruigteveld, gemaaid rietland, vochtig hooiland, vochtig weidevogellandschap, kruiden- en faunarijk grasland, hoog- en laagveenbos, bossingel, houtwal en houtsingel, moeras, veenmosrietland en moerasheide, nat schraalland, zilt- en overstromingsgrasland, zoete plas.
5. Tusken Lytsen met als beheertypen vochtig weidevogelgrasland, nat schraalland, moeras, veenmosrietland en moerasheide, zoete plas.

Figuur 9: Er zijn verschillende beheertypen aanwezig nabij de onderzoekslocatie (rode stip). (Bron kaart: Natuurbeheerplan Provincie Fryslân)

3.3 Ganzenfoerageergebieden

Er bevindt zich geen ganzenfoerageergebied nabij de onderzoekslocatie. Door de geplande sloopwerkzaamheden wordt de functie van het ganzenfoerageergebied dat verderop ligt, niet aangetast. Er worden geen significant negatieve effecten verwacht.

3.4 Weidevogelkerngebieden

Er ligt geen weidevogelkerngebied direct rondom Damwoude. Daarbij vinden de geplande sloopwerkzaamheden binnen de bebouwde kom plaats. Daardoor worden er geen significant negatieve effecten verwacht op verder weg gelegen weidevogellandschap.

3.5 Boswet

Er worden geen bomen gekapt binnen het onderzoeksgebied en daarom is de Boswet niet van toepassing.

3.6 Conclusie

Het plangebied ligt niet in of nabij een Natura 2000-gebied. Door de geplande sloopwerkzaamheden gaat geen oppervlakte aan Natura 2000-gebied verloren en wordt externe werking uitgesloten.

Het plangebied is tevens niet gelegen in, of aangrenzend aan, het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS), ganzenfoerageergebied en weidevogelkerngebied. Effecten hierop worden uitgesloten. Er worden geen bomen gekapt, waardoor de Boswet niet van toepassing is.

4. Resultaten

Hieronder volgen de resultaten van het onderzoek naar beschermde flora en fauna. In de paragrafen hierna worden de resultaten per beschermde soortgroep besproken.

4.1 Vogels

Tijdens de veldverkenning werd ter plaatse activiteit van Huismus vastgesteld, in tuinen, in het openbaar groen en over het plangebied heen vliegend. Daarom is in overleg met de opdrachtgever ook het Huismusonderzoek opgestart. De resultaten hiervan worden in het volgende hoofdstuk besproken.

Het plangebied wordt door het niet-steile en lage dak niet geschikt geacht voor Gierzwaluw. Tijdens het veldbezoek werden enkele algemene stadvogels in of nabij het plangebied vastgesteld, zoals Merel, Koolmees, Houtduif en Ekster. Het is aannemelijk dat algemene zangvogels tot broeden komen in de tuinen en hagen in de omgeving. Er zijn geen (jaarrond beschermde) nesten aangetroffen in de boom binnen het plangebied of andere bomen.

4.2 Vleermuizen

Er zijn op diverse plekken langs de gevel open stootvoegen gezien. Er zijn kieren aanwezig in het houten dakoverstek. Ook is er missend voegwerk gezien in de gevels.

Hierdoor wordt het pand geschikt geacht om als **verblijfplaats** voor vleermuizen te dienen. Omdat het een vrij laag gebouw betreft, worden alleen Gewone en Ruige dwergvleermuis verwacht in het gebouw. De directe omgeving is door de aanwezigheid van groene tuinen en een groen straatbeeld, geschikt om als **foerageergebied** voor vleermuizen te dienen. Daarnaast is niet uit te sluiten dat er plangebied onderdeel uitmaakt van een **vliegroute** van vleermuizen over de tuinen.

Het gaat hierbij niet om essentieel foerageergebied of een essentiële vliegroute, omdat hetzelfde landschap binnen het gehele dorp aanwezig is. De werkzaamheden tasten niet het dorpsbeeld aan.

Figuur 10: Op meerdere locaties in de gevels zijn open stootvoegen aanwezig.

Figuur 11: In de gevel is missend voegwerk aangetroffen.

Figuur 12: Onder de dakoverstek zijn hier en daar ook spleten aanwezig.

4.3 Overige zoogdieren

Tijdens de veldverkenning werden er geen zoogdieren of sporen hiervan waargenomen binnen het onderzoeksgebied. Maar er wordt niet uitgesloten dat er algemene vrijgestelde (zie bijlage II) soorten zoogdieren voorkomen, zoals Egel, Steenmarter, Bruine rat en verschillende muizensoorten.

4.4 Vissen, amfibieën en reptielen

Er bevindt zich geen water binnen het plangebied. Effecten op watergebonden soorten of voortplantingsgebied van algemene soorten amfibieën worden daarom uitgesloten. Ringslang en Heikikker zijn bekend uit De Falom en De Houtwiel. Beide soorten zijn niet bekend uit, en worden ook niet verwacht op locaties buiten deze natuurgebieden.

4.5 Overige beschermde soorten

Er is geen beschermde flora op de locatie aangetroffen. De onderzoekslocatie biedt niet de juiste waardplanten om geschikt te zijn voor beschermde vlinders en libellen. De onderzoekslocatie voldoet tevens niet aan de eisen die veel overige beschermde soorten aan hun leefgebied stellen. Daardoor wordt de aanwezigheid van overige beschermde soorten uitgesloten.

5. Conclusie en advies

Gemeente Dantumadiel heeft aan Ecobureau Merula opdracht verleend om een QuickScan Wet Natuurbescherming en nader onderzoek Huismus te doen naar de te slopen Botkeskoalle te Damwoude. Er is gecontroleerd op de aanwezigheid van en potentie voor beschermde flora en fauna. Hieronder volgen de conclusie en aanbevelingen.

5.1 Conclusie

Het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied en valt niet binnen het NNN (voorheen EHS). Door de geplande restauratiewerkzaamheden gaat geen oppervlakte aan Natura 2000-gebied of NNN gebied verloren. Door de kleinschaligheid van de sloopwerkzaamheden binnen bebouwde kom wordt er geen significante toename aan uitstoot van stikstof verwacht. Er is geen Aerius-berekening nodig.

Het plangebied is tevens niet gelegen in ganzenfoerageergebied of weidevogelkerngebied. Effecten hierop worden uitgesloten. De Boswet is niet van toepassing.

Het pand is niet geschikt als broedlocatie voor Gierzwaluw, maar de aanwezigheid van Huismus kon niet worden uitgesloten. Daarom is er aanvullend Huismusonderzoek uitgevoerd. Er zijn geen nesten aangetroffen in de boom op het schoolterrein. In het broedseizoen kunnen er wel algemene zangvogels tot broeden komen in de hagen van het schoolterrein.

Er zijn op diverse plekken langs de gevels open stootvoegen en missend voegwerk gezien. Daarnaast zijn er kieren aanwezig in het houten dakoverstek. Hierdoor is het pand potentieel geschikt om als **verblijfplaats** voor Gewone en Ruige dwergvleermuis te dienen. Er wordt niet verwacht dat het plangebied deel uitmaakt van essentieel **foerageergebied** of een essentiële **vliegroute**, omdat de werkzaamheden niet het dorpsbeeld aantasten.

In de omgeving van het onderzoeksgebied worden meerdere soorten algemene zoogdieren verwacht. Het pand is niet toegankelijk voor Steenmarter en er zijn geen sporen aangetroffen die indiceren dat er ter plaatse een verblijfplaats van een zoogdier aanwezig is.

Effecten op vissen en voortplantingsgebied van algemene soorten amfibieën worden uitgesloten doordat er geen water binnen het plangebied aanwezig is. Beschermde reptielen en amfibieën die bekend zijn uit de omgeving komen niet binnen het onderzoeksgebied voor.

Er is geen beschermde flora op de locatie aangetroffen. De onderzoekslocatie biedt niet de juiste waardplanten om geschikt te zijn voor beschermde vlinders. Er worden geen beschermde libellen op de onderzoekslocatie verwacht. De onderzoekslocatie voldoet tevens niet aan de eisen die veel overige beschermde soorten aan hun leefgebied stellen. Daardoor wordt de aanwezigheid van overige beschermde soorten uitgesloten.

5.2 Advies

Door de geplande sloopwerkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan. Daarom dient er voorafgaand aan de sloop **nader onderzoek** naar de aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen plaats te vinden. Dit onderzoek vindt plaats in de periode van mei tot en met september en bestaat uit vier avond-, nacht- of ochtendrondes die ieder twee uur duren. Het onderzoek dient te worden uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2021 van Netwerk Groene Bureaus.

Daarnaast dient bij de uitvoer van de werkzaamheden rekening te worden gehouden met de volgende aspecten:

- Werkzaamheden dienen altijd **buiten het broedseizoen** te worden uitgevoerd, het opzettelijk vernielen van nesten is namelijk verboden. Het broedseizoen loopt bij benadering vanaf maart tot half augustus. Data kunnen per jaar verschillen, afhankelijk van temperatuur en winterse neerslag. Indien werkzaamheden wel in het broedseizoen gepland worden, dient voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelscan door een aantoonbaar deskundig persoon te worden uitgevoerd. Indien broedvogels worden aangetroffen dient hier omheen te worden gewerkt, waarna werkzaamheden opgepakt kunnen worden zodra de vogel klaar is met broeden.
- Men dient zich te houden aan de **zorgplicht**. Dit houdt in dat negatieve effecten op **alle** aanwezige flora en fauna zoveel als mogelijk dient te worden beperkt. Dit kan bijvoorbeeld worden bereikt door van de ene naar de andere kant te werken, zodat dieren de gelegenheid krijgen te vluchten.

Samengevat:

Soortgroep	Advies	Indien niet mogelijk	Planning
Broedvogels	Buiten broedseizoen werken	Broedvogelscan door een deskundig persoon laten uitvoeren.	Minimaal één week voorafgaand aan de werkzaamheden.
Vleermuizen	Nader onderzoek naar aanwezigheid verblijfplaatsen.	-	Conform vleermuisprotocol, vier rondes in het zomerhalfjaar.
Alle soorten	Zorgplicht	-	-

Dit advies is drie jaar geldig.

6. Nader onderzoek Huismus

Hieronder volgen de resultaten van het Huismusonderzoek.

6.1 Achtergrond

De Huismus is een typische aan mensen gebonden soort en komt uitsluitend voor bij bebouwing. Sinds de jaren '70 is een afname van de aantallen Huismussen ingezet die ertoe heeft geleid dat de populatie is gehalveerd. De stand lijkt nu te stabiliseren. De hoogste concentraties Huismussen zijn te vinden in oudere, groene dorpen of woonwijken waar ook rommelhoekjes en dicht struikgewas te vinden zijn. In nieuwbouwwijken of versteende centra's ontbreken ze door gebrek aan nestgelegenheid en beschutting.

De Staat van Instandhouding van de Huismus als broedvogel is matig ongunstig.

Tabel 2: Staat van Instandhouding Huismus.

Beoordeling Staat van Instandhouding				
Populatie	Verspreiding	Leefgebied	Toekomst	Eindoordeel
Matig ongunstig	Matig ongunstig	Gunstig	Gunstig	Matig ongunstig

Het Huismusonderzoek is uitgevoerd conform het Kennisdocument Huismus van BIJ12. Tijdens de veldronden is onderzocht of en zo ja, welk type functioneel leefgebied aanwezig is. Het Kennisdocument stelt dat 'aangenomen kan worden dat er geen broedende huismussen aanwezig zijn als er tijdens twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei geen aanwezigheid kan worden aangetoond'.

Daarbij dient het onderzoek te hebben plaatsgevonden met zonnig en warm weer, op geluidluwe momenten, op rustige momenten (tussen 1 à 2 uur na zonsopkomst en 1 à 2 uur voor zonsondergang is de meeste activiteit waar te nemen, met een piek in de ochtend) en met minimaal 10 dagen tussen beide bezoeken in.

6.2 Waarnemingen

Er hebben twee bezoeken plaatsgevonden conform de eisen uit het Kennisdocument Huismus, op 24 april 2020 en 7 mei 2020. De details van de omstandigheden tijdens het bezoek staan in tabel 1.

Tijdens beide rondes werd actief foerageergedrag van Huismus waargenomen rondom het plangebied. De vogels maakten onder andere gebruik van de hagen die zowel op het schoolterrein als in particuliere tuinen staan. Een boom begroeid met klimop en omringd door dicht struikgewas werd geregeld door de Huismussen, alsook door andere vogels gebruikt. Deze plek biedt ook beschutting tegen roofdieren. Verder zijn er nestindicerende waarnemingen gedaan van Huismussen die met voedsel in de snavel onder de dakpannen verdwenen of juist onder de dakpannen vandaan

kwamen met ontlasting in de snavel. Op deze wijze vastgestelde nestlocaties bevinden zich op de volgende adressen: Gj. W. van der Meistrjitte 1 (2 nesten), Nijewei 20 (2 nesten), Nijewei 9 (1 nest).

In figuur 13 is het plangebied rood omkaderd. Foerageerplekken zijn weergegeven met een groene streep. Beschutting is aangegeven met een groene cirkel. Gevonden nestlocaties zijn aangegeven met een rode stip.

Figuur 13: Foerageergebied, beschutting en aanwezige nesten tijdens Huismusonderzoek Botkeskoalle. (Bron kaart: ArcGIS Online)

Figuur 14: Dicht struikgewas biedt beschutting en een slaapplek voor Huismussen.

Figuur 15: Hagen bieden geschikt foerageergebied.

Figuur 16: Foeragerende Huismus, Huismus verlaat nestplek, Huismus uitkijkpunt.

6.2 Functies

Onderstaande tabel vat de resultaten samen.

Tabel 3: Resultaten Huismusonderzoek.

Leefgebied	Functie	Aan- of afwezig?
Bebouwing	Nestplaatsen	Afwezig
Groenstructuur	Voedsel en dekking	Aanwezig
Stofbad	Sociaal en verzorging	Afwezig
Water	Drinkplaats	Afwezig

Binnen de begrenzing van het schoolgebouw zijn geen nestindicerende waarnemingen gedaan. De

Huismussen die in de omgeving aanwezig waren, vlogen steeds over de Botkeskoalle heen. De groenstructuur rondom het plangebied was wel onderdeel van het foerageergebied van de vogels.

Het is niet bekend waar de mussen een stofbad nemen of hun drinkplek hebben. Waarschijnlijk gebeurt dit in omliggende tuinen. De met klimop begroeide boom en omliggend struikgewas wordt mogelijk ook gebruikt als slaapplek. Deze boom staat niet op het erf van de school, maar in de tuin van Gj. W. van der Meistrjitte 1.

6.3 Conclusie en aanbevelingen

Bij de sloop van de Botkeskoalle zullen geen nest- of rustplaatsen verloren gaan. Een ontheffing op de Wet Natuurbescherming voor Huismus is dan ook **niet** noodzakelijk voor de uitvoer van de geplande sloopwerkzaamheden.

Wel kan het verlies van de aanwezige hagen leiden tot een verarming van het foerageergebied van de Huismussen. Hoewel er nog voldoende groen aanwezig blijft in particuliere tuinen en het straatbeeld, wordt geadviseerd om bij nieuwe plannen het perceel Huismus-vriendelijk in te richten. Dit kan op de volgende manieren:

- Plaats bij eventuele nieuwbouw inbouwkasten in de gevels om de lokale populatie van meer nestgelegenheid te voorzien.
- Plant inheemse bomen of struiken aan. Bes-, vrucht- of nootdragende soorten hebben hierbij de voorkeur.
- Kies bij het terugplaatsen van een haag voor doornige struiken zoals vuurdoorn, sleedoorn en meidoorn, of groenblijvende heesters, of klimplanten als klimop.
- Behoud een drinkwatervoorziening, bijvoorbeeld in de vorm van een vijver met natuurlijke oevers.
- Biedt de mogelijkheid tot het nemen van stofbaden door open, zandige plekken te realiseren.
- Biedt mogelijkheid tot het vinden van voedsel door een overhoekje te laten verwilderen of stroken ruigte met onkruiden te realiseren.

Bijlage I; Gebruikte literatuur

Er is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- Bij12.nl, A01.03 Ganzenfoerageergebied, <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/agrarische-natuurtypen/a01-agrarische-faunagebieden/a01-03-ganzenfoerageergebied/>
- Bij12.nl, effectenindicator Natura-2000 gebieden, Synbiosis Alterra, <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicator.aspx>
- Kapteyn, K., 1995, Vleermuizen in het landschap, over hun ecologie, gedrag en verspreiding, Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs B.V., Haarlem
- NDFF, Verspreidingsatlas Amfibieën, <https://www.verspreidingsatlas.nl/amfibieen>
- NDFF, Verspreidingsatlas Reptielen, <https://www.verspreidingsatlas.nl/reptielen>
- NDFF, Verspreidingsatlas Zoogdieren, <https://www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren>
- Provincie Fryslân, Weidevogelnota 2014-2020, <https://provinciale-begroting.frl/2019/wp-content/uploads/sites/5/2018/09/3-Weidevogelnota-2014-2020.pdf>
- Ravon, Soortpagina Heikikker, <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/heikikker>
- Ravon, Soortpagina Ringslang, <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/ringslang>
- Regelink, Beschermde soorten Wet natuurbescherming provincie Friesland, <https://regelink.nl/kenniscentrum/beschermde-soorten-provincie-friesland>

Kaartmateriaal:

- ArcGIS Online, <http://www.arcgis.com/home>
- Provincie Fryslân, Natuur overzichtskaart, <http://fryslan.maps.arcgis.com/home/index.html>
- Natura2000, <https://www.natura2000.nl>

Als er geen bronvermelding bij een foto vermeld staat, is deze gemaakt door de auteur.

Bijlage II; Jaarrond beschermde nesten (vogels) en vrijgestelde soorten Fryslân

Jaarrond beschermde vogelnesten (vogelsoorten die jaarlijks terugkeren naar dezelfde broedlocatie of vogelsoorten die zelf nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen).

Steenuil
Roek
Gierzwaluw
Huismus
Kerkuil
Oehoe
Grote gele kwikstaart
Ooievaar
Slechtvalk
Sperwer
Boomvalk
Havik
Ransuil
Wespendief
Zwarte wouw
Buizerd

Categorie 5 (deze nesten zijn jaarrond beschermd indien er aantoonbaar onvoldoende alternatieven zijn).

Bonte vliegenvanger	Oeverzwaluw
Boomklever	Pimpelmees
Boomkruiper	Ruigpootuil
Brilduiker	Spreeuw
Eidereend	Tapuit
Ekster	Zeearend
Gekraagde roodstaart	Zwarte kraai
Glanskop	Zwarte mees
Grauwe vliegenvanger	Zwarte roodstaart
Groene specht	Zwarte specht
Grote bonte specht	Boerenzwaluw
Hop	Bosuil
IJsvogel	Huiszwaluw
Kleine bonte specht	Raaf
Kleine vliegenvanger	Torenavalk
Koolmees	Blauwe reiger
Kortsnavelboomkruiper	Draaihals